

Katalógusborító

Szávoszt Katalin

Az én városom - 2012-2013

Wehner Tibor

KERÁMIA VALÓSÁGMODELLEK

SZÁVOSZT KATALIN KERAMIKUS-SZOBRÁSZMŰVÉSZ ÚJ ALKOTÁSAI

Minden bizonnyal meglepetéseket keltene, ha Szávoszt Katalin keramikusművész alkotásai kapcsán levélformákból rétegződő, kehelyszerűen kiöblösödő edényekről és vázákról, hullámzó leplekről és titokzatos drapériákról, szépséges női alakok szobraitól és szárnyas angyalfigurákról, álomszerűen megidézett mitológiai alakok plasztikáiról: áradó érzékiséggel és lírai érzelmekkel átítatott kompozíciókról értekeznénk. Pedig ezeket a jelenségeket is számba kell vennünk, mint előzményeket, mint Szávoszt Katalin fordulatokban gazdag munkásságának az ezredfordulót megelőző periódusokat jellemző, mint alkotószakaszait és törekvéseit fémjelző műveket és műcsoportokat, amelyek viszonylag kevés rokon vonást hordoznak, vagy csak nehezen felfedezhető, rejtett kapcsolatban állnak a közelmúltban és napjainkban készített alkotásokkal. A fordulatok, a változások, a stílusváltások, a látzólagos eltávolodások és a rejtett összefüggések eredője a kor és azon, egykor iparművészetnek nevezett kerámiaművészete, amelyben és amelynek művészeként Szávoszt Katalinnak munkálkodnia megadatott és megadatik a 20. század utolsó harmadában és az ezredforduló után, napjainkban.

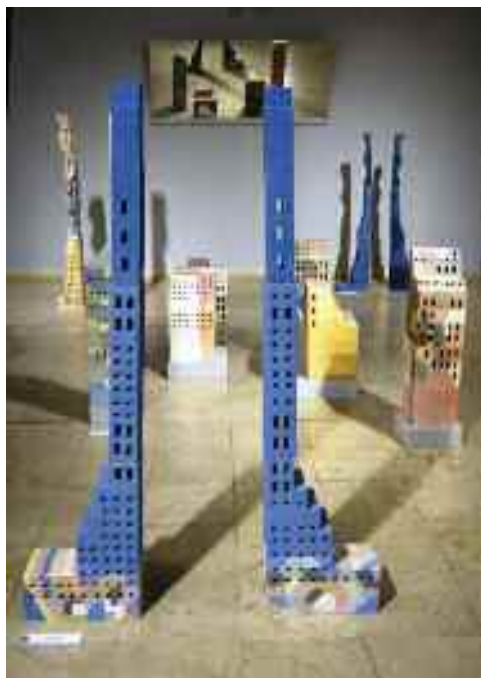
A budapesti Magyar Iparművészeti Főiskola egykori Schrammel Imre-tanítványa a hatvanas-hetvenes évtizedforduló óta rendkívül aktív alkotó: állami megbízásra számos monumentális, főként középületek belső tereiben otthonra lelt domborművív kompozíciót készített – ez az időszak ezen művek megszületésének aranykora volt –, míg gyári tervezőként szériamunkák modelljeit tervezte meg – mert akkor még voltak Magyarországon kerámiagyárak –, tevékenyen részt vállalt a magyarországi és nemzetközi szimpozion-mozgalomban – Siklóson és Kecskeméten, valamint külföldi alkotótelepeken –, és rendszeresen jelentkezett hazai és külföldi kiállítóterekben

önálló kollekciókkal, és bemutatkozott az ágazat országos bemutatóin is, és mindemellett jelentős művészetpedagógusi tevékenységet is kifejtett. És mindezt a korábban korszakokon átnyúlón megkérdőjelezhetetlenül iparművészetnek nevezett azon művészeti területen, ahol a tulajdonképpen több évszázados műfaji és műforma-változatlanság pillérei épp a Szávoszt Katalin fellépése előtti és utáni időben leomlottak: tovatűnt az elsődleges fontosságú funkcionalitás igénye, és háttérbe szorult a dekorativitás, a díszítés szerepe, rendeltetése is. A kerámia-tárgy – az anyagfelhasználásban és a technikai megvalósításban is egyre gazdagabban, újabb és újabb alkotói lehetőségeket feltárva – autonóm plasztikává, szoborrá és domborművé vált, amely már nemcsak önnön szépséges auráját teremtette meg, hanem gondolatot, tartalmat, mondandót súrított, hordozott és kifejezett.

Mindezen, csupán vázlatosan felvetett tényezők megkerülhetetlenek a művész legújabb alkotóperiódusában készült munkáinak megközelítéséhez: mert abban a művek futó szemrevételezése során sem lehet vita, hogy itt nincsenek funkcionális tényezők és hogy itt nem kapnak szerepet a díszítő jellegű alkotói szándékok és törekvések sem. Térbe helyezte, a teret dinamikusan szervező, az anyagiságból eredően a formateremtés és a szín hatóerőit kiaknázó, különös sugárzású kerámiaplasztikák között járunk. A kúpok, gúlák, hasábok geometrikus alakzatait idéző, különös tornyokká, kapukká, konvencionálisnak ítélt épületekké és titokzatos építményekké alakított téri kompozíciók síklapokból épített, üreges, függőleges és vízszintes, ritkábban ferde síkokkal keretelt és fedett, oldalfelületükön perforációkkal meg-megnyitott – ezáltal áthatásokat, belső tereket feltáró –, samottos agyagból égetett, felületükön festett, vagy anyagában színezett

Felhőkapu (részlet), 2013

Az én városom, 2016. Gaál Imre Galéria

Felhőkapu (részlet), 2013

Csillagkapu, 2012

– okkerekkel, rózsaszínekkel, halványkékekkel, szürkékkel, fehérekkel árnyalt – szobrok. Méretük a hagyományos kisplasztikáknál nagyobb, a monumentális kerámiaplasztikáknál azonban sokkal kisebb: a járószintre helyezett, esetenként az átlagos ember magasságát elérő, illetve posztamensre illesztett kompozíciók. A művek jellegét meghatározó domináns forma a hasáb-test, amely szabályos, egyenmű alakzatokként, és felfelé szűkülő, egymásra épülő hasáb-elemekből szervezett struktúrákként jelenik meg. A kaputorony- és a ház kubus-felületeken a geometrikus, vagy dekoratív motívumokból szerveződő, pasztell színekkel festett mezők egységét a síkok „ablak”-sorainak hol szabályosan futó, hol meg-megszakadó, hol monotóniát sugárzó áttörései bontják meg, illetve ritmizálják. Az „ablakokon” keresztül egyszer-egyszer átláthatunk a testeken, máskor meg a sejtelmes belső sötét ürességeibe pillanthatunk be. Így mintegy ütköznek egymással, esetenként észrevétlenül egymásba olvadnak a terek. Mindehhez fontos alkotóelem, az együttest karakterizáló tényező

a méret, illetve a lépték. Ez egy, a befogadót finoman a rálátás pozíciójába helyező, de a mű tartalmi és szimbólum-világa által egzsersmind mű-szereplővé is avató kerámiaegyüttes, amely valóságos élményeket és emlékeket idéz – hivatkozhatunk akár a lakótelepeket átlengő panel-létre, az utazásaink közben, vagy fotó- és filmélményeink során rögződött amerikai felhőkarcoló- és nagyváros-képekre, vagy a dél-amerikai maja kultúra misztikus építményeire –, amelyek révén otthonosság és idegenség-érzetek, vonzódások és taszítások élesztődnek, kavarnak a befogadóban. Embernek és épített produktumainak, tereinek, befogadó otthonainak és riasztó közegeinek hol azonosulásra, hol elutasításra készítő tárgyiasult, átszellemített kerámia valóságmodelljei állnak előttünk. Visszatulva az ezredforduló előtti alkotóperiódusok álomittas, szenvedélyes nőalakjaira és mitológiai lényekre, mint központi jelentőségű médiumokra, fontos jellemző, hogy e sorozatokká rendeződő, egységes műcsoportokba szerveződő munkák körében sohasem jelenik meg az ember, vagy valamiféle élő, organikus

Kapuk – szabadtéri kiállítás, 2012

Világvallások I-IV, 2006

Keresztúton III, 2007

Kapuk, házak, emberek, 2012. Budapest Galéria

Királyi család, 2015

Városi virágok I-IV, 2013

Az én városom-kiállítás részlete, 2016. Gaál Imre Galéria

teremtmény sem: a tárgyi világ, mint rekvizitum, mint lenyomat hordozza a személyesség, a humánus létezés jelenlétének hiányát. De minden elem, minden kapu, minden torony, minden épület azt sugallja: valamiképp mindig a magasba kell törni. Szávoszt Katalin művészettörténeti előképekre is hivatkozó új műegyüttese – gondoljunk a Babel-torony-ábrázolásokra vagy Giorgio Chirico vásznaira – természetesen nem csak ilyen komor szemlélettel, és a lételméleti meditációk körébe vezérlő indíttatásokkal szemlélhető és értelmezhető: a művek finom, érzékeny színvilága, a motívumok játékosan geometrikus rendje és változatossága ellenpontozza a szabályos testekből áradó ridegséget, tompítja az éles élek merevségét és a felületek monotonitását, oldja a kihaltság-érzetet. És mintha az emberi jelenlét fájó hiánya indukálta volna a rajzok, a rajzfrízként és önálló kompozícióként komponált alkotások megszületését is. Ezen a tus-színes ceruza-kompozíciókon, amelyek 2004 óta készülnek Szávoszt Katalin műhelyében, furcsa, állatszerű ember-lények, farsangi maskarákba öltözött meseszerű alakok, egészen közeli nézőpontból ábrázolt, fantasztikus virágok, növények között megjelenő állatok jelennek meg. A két világ, a tárgyiasult kerámiaszobrok és a képeként rögzített rajz-kompozíciók szférája között – tűz és víz, valóság és fantázia, hideg-rideg tárgyiaság és meleg emberi érzelmek, józan, kimért logika és

önfelelt játékosság – áthidalhatatlannak tűnő ellentétek feszülnek. De mi mégis képzeljük el, hogy ez a farsangi, vidám, csodálatos maskarákkal felékesített menet bevonul a kihalt épületek közé, birtokba veszi az üres termeket, megmássza a tornyokat, vidám étellel tölti a néptelen tereket. És aztán a fantázia-lények önfelelten csapongó, vidám menete nem vonul el, nem megy tovább, hanem ott marad a rejtélyes kapuk, a misztikus tornyok, az emlékjelek, a különös, de valójában nagyon is köznapi házak között: legyen hát ez a szép találkozás, ez az otthonra lelés a metaforikus üzenete Szávoszt Katalin keramikumművész új alkotásainak.